

แบบรายงานการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

แบบรายงานการตรวจสอบและประเมินผลของ ค.ต.ป. ประจำกระทรวง

ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ

- ☐ รายงานรอบ ๖ เดือน (มีนาคม ๒๕๖๘)
- ☒ รายงานรอบ ๑๒ เดือน (กันยายน ๒๕๖๘)

ประเด็นการตรวจสอบและประเมินผล

- ☒ ประเด็นการตรวจสอบตามภารกิจกระทรวง

ชื่อประเด็นการตรวจสอบ ประเด็นการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร (ไม่เกิน ๓ หน้า)

ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลประเด็นการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคนตามแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานโครงการ พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรคเพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข เพื่อลดความเสี่ยง/ผลกระทบในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินการตามภารกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบและประเมินผลในครั้งนี้ เป็นการดำเนินการ ๒ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๗ - มีนาคม ๒๕๖๘ และระยะที่ ๒ ระหว่างเดือนเมษายน - กันยายน ๒๕๖๘ รวมทั้งสิ้น ๑๒ เดือน โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการนำเสนอข้อมูลโครงการ การสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานส่วนกลาง จำนวน ๑ แห่ง คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การลงพื้นที่ ณ หน่วยปฏิบัติ และการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานโดยตรง จำนวน ๑ แห่ง คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบและประเมินผลประเด็นการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีข้อสังเกต/ข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

๑. การออกแบบหลักสูตรและการจัดฝึกปฏิบัติในระบบทวิภาคียังขาดการบูรณาการอย่างแท้จริงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยสถานศึกษามักเป็นผู้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรเป็นหลัก ขณะที่สถานประกอบการมีส่วนร่วมเพียงการให้สถานที่ฝึกงาน ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะเชิงลึกที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทันทีที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการให้ผู้เรียนจัดทำโครงการ (Project) ระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับโอกาสในการแสดงศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาจริง รวมทั้งไม่สามารถสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการโดยตรง

๒. ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีส่วนใหญ่ในระดับ ปวส. สามารถประกอบอาชีพหรือมีงานทำได้ทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา แต่ในปัจจุบันปริมาณผู้เรียนยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน

๓. หลักสูตรการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคนในรูปแบบ Up-skill และ Re-skill เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการออกแบบหลักสูตร กำหนดเนื้อหา และปฏิบัติจริง เพื่อยกระดับศักยภาพของประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีทักษะและสมรรถนะวิชาชีพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของประเทศ

จากข้อสังเกต/ข้อค้นพบข้างต้น ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ มีข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าในการดำเนินงานตามภารกิจ ดังนี้

๑. ควรปรับปรุงกลไกการออกแบบหลักสูตรให้เป็นการทำงานร่วมกัน (Co-creation) ระหว่างทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นการกำหนดทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงานจริง พร้อมปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดให้การจัดทำโครงการเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบทวิภาคี และให้สถานประกอบการมีสิทธิร่วมกำหนดหัวข้อโครงการตามสภาพปัญหาและความต้องการของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหากระบวนการผลิตและการสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง อันจะเป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงระบบมากยิ่งขึ้น

๒. ควรวางแผนรองรับผู้เรียนและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานในปัจจุบัน โดยกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกสถานศึกษาจัดการศึกษาทวิภาคีอย่างน้อย ๑ สาขาวิชา รวมทั้งควรนำข้อมูลปัญหาของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้ประกอบการวางแผนการรับนักเรียน นอกจากนี้ ควรจัดให้มีการวิจัยเชิงระบบเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสมัยใหม่ โดยเน้นการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศที่มีความสำเร็จ เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของระบบการศึกษาในประเทศไทย รวมถึงวิจัยเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่สถานประกอบการต้องการ เพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบการเป็นกลไกในการเสริมสร้างความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓. ควรร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ในการยกระดับวุฒิการศึกษาของประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เข้ารับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ (Up-skill, Re-skill) เพื่อสร้างแรงจูงใจสู่การเป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือ และช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และความต้องการของตลาดแรงงานหรือการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

ส่วนที่ ๒ การรายงานการตรวจสอบและประเมินผล

ตามกรอบแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการที่ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ (ค.ต.ป.) มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง (ค.ต.ป. ประจำกระทรวง) ทุกกระทรวงดำเนินการ ซึ่ง ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลในประเด็นตามภารกิจกระทรวง โดยได้คัดเลือกประเด็นการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน ซึ่งเป็นโครงการที่สอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงในการเป็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนภายใต้การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บทที่ ๑๒ : การพัฒนาการเรียนรู้ เป้าหมายแผนแม่บทย่อย : คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย : ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)

๑. วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผล

๑.๑ เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน

๑.๒ เพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานฯ ทั้งจากหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานในภูมิภาค พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไข เพื่อลดความเสี่ยง/ผลกระทบในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินการตามภารกิจบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการผลักดันการดำเนินงานฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

๒. ขอบเขตของการตรวจสอบและประเมินผล

ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลประเด็นการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน ระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๖๗ - กันยายน ๒๕๖๘ รวมทั้งสิ้น ๑๒ เดือน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘) โดยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ ก่อนเริ่มโครงการและระหว่างดำเนินการ (ตุลาคม ๒๕๖๗ - มีนาคม ๒๕๖๘) และระยะที่ ๒ ระหว่างดำเนินการจนถึงปัจจุบัน (เมษายน - กันยายน ๒๕๖๘) โดยมีขอบเขตของการตรวจสอบและประเมินผล ดังนี้

๒.๑ ระยะที่ ๑ ก่อนเริ่มโครงการและระหว่างดำเนินการ (ตุลาคม ๒๕๖๗ - มีนาคม ๒๕๖๘) การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ โดย ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน ๑ แห่ง คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒.๒ ระยะที่ ๒ ระหว่างดำเนินการจนถึงปัจจุบัน (เมษายน - กันยายน ๒๕๖๘)

๒.๒.๑ การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ โดย ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน ๑ แห่ง คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒.๒.๒ การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ โดยการติดตาม ตรวจสอบ ณ พื้นที่ปฏิบัติงาน ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการลงพื้นที่และสัมภาษณ์สถานศึกษาในสังกัด จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี

๓. การดำเนินงานที่สำคัญของกระทรวง

ค.ต.ป. ประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ประเด็น การขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ กำลังคน จำนวน ๒ โครงการหลัก ได้แก่ (๑) โครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ (๒) โครงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skill, Re-skill) เพื่อลดภาระของผู้เรียน และผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ โครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

หลักการและเหตุผล

เป็นโครงการที่มีลักษณะกิจกรรมต่อเนื่องและพัฒนาจากโครงการเดิม ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ในการดำเนินการโครงการยกระดับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา สมรรถนะสูง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีนโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ยกระดับการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง ทั้งนี้รวมถึงพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร สถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ครูฝึก ครูนิเทศก์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศ และบทเรียนสำเร็จรูปออนไลน์ ในการส่งเสริม และสนับสนุนในการขยายและยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. ยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างเข้มข้นและมีคุณภาพ โดยใช้พื้นที่จังหวัดเป็นฐาน
๒. ผลิตและพัฒนาากำลังคนที่มีคุณภาพสูงและความเชี่ยวชาญ ให้มีสมรรถนะสูง ตรงตาม ความต้องการของสถานประกอบการ
๓. เพิ่มความร่วมมือกับสถานประกอบการที่ต้องการกำลังคนสมรรถนะคุณภาพสูง
๔. ส่งเสริมค่านิยมการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และสร้างความเข้าใจสู่กลุ่มเป้าหมาย
๕. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้และระบบ เครือข่ายสารสนเทศ

กลุ่มเป้าหมาย

๑. สถานศึกษา
๒. ผู้บริหาร ครู ครูฝึก ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

กิจกรรม/ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ/แนวทางการดำเนินงาน

๑. เพิ่มปริมาณผู้เรียน
๒. เพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูง
๓. เพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
๔. เพิ่มศักยภาพการนิเทศติดตามผู้เรียนทวิภาคี

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑. เชิงปริมาณ

๑.๑ สถานศึกษารัฐที่จัดทวิภาคี จำนวนอย่างน้อย ๔๑๖ แห่ง

๑.๒ ผู้บริหาร ครู ครูฝึก ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวนอย่างน้อย ๑๔๐,๐๐๐ คน

๒. เชิงคุณภาพ

๒.๑ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. ๒๕๖๓

๒.๒ ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีงานทำตรงสาขาวิชาชีพ

๒.๓ เพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหาร ครูอาจารย์ บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๒.๔ รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความหลากหลายสร้างโอกาสการเรียนการอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มสมรรถนะผู้สำเร็จจากระบบทวิภาคีให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๗ - กันยายน ๒๕๖๘

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีจำนวนทั้งสิ้น ๙๔,๓๘๘,๕๐๐ บาท

หน่วยงาน/สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

๑. สถานศึกษารัฐที่จัดทวิภาคี

๒. สถาบันการอาชีวศึกษา

๓. หน่วยศึกษานิเทศก์

๔. สถานประกอบการ

ผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ

๑. ผู้เรียนทวิภาคี (ปวส.) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น

๒. สถานประกอบการร่วมจัดทวิภาคี เพิ่มขึ้น

๓. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. ๒๕๖๓

๔. ผู้เรียนทวิภาคี มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

๕. มีกฎหมาย ระเบียบรองรับการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๖. บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพ เพื่อการผลิตกำลังคนให้มีสมรรถนะ

๗. มีฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทวิภาคี

๘. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการอำนวยความสะดวก ขับเคลื่อนการจัดทวิภาคี

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๑. ประกาศนโยบายและแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๗
๒. พัฒนาและยกระดับระบบฐานข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (DVE Data) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ พร้อมทั้งประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้งานระบบฐานข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (DVE DATA) ๕ ภูมิภาค
๓. จัดทำสื่อสร้างการรับรู้การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
๔. ขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับภูมิภาค
๕. อบรมหลักสูตรครูนิเทศก์ ๒๑ ชั่วโมง ให้กับรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ก่อนเข้ารับตำแหน่ง (๒๖๓ คน)
๖. แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน PPP (Public - Private - Partnership) ระดับภูมิภาค พร้อมทั้งขับเคลื่อนประสานงานสถานประกอบการจัดทำข้อมูลความต้องการกำลังคน รองรับการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา

๓.๒ โครงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skill, Re-skill) เพื่อลดภาระของผู้เรียนและผู้ปกครอง

หลักการและเหตุผล

ตามประเด็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ วางเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต เป็นแผนหลักในการขับเคลื่อนดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งภายใต้แผนแม่บทดังกล่าวมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน ให้แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูงตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น รวมถึงในประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีจุดหมายให้จัดให้มีระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่น มีมาตรการจูงใจและส่งเสริมสนับสนุนให้คนเข้าสู่การใฝ่เรียนรู้ การพัฒนาตนเอง ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมวดหมายที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประการสำคัญ คือ การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และรัฐบาลยังมีนโยบายให้เน้นการสอนทักษะที่ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง เพื่อการสร้างรายได้ (Learn to Earn) และส่งเสริมการปฏิรูประบบอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการแรงงานในอนาคตและรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายการจัดทำระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่มเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพและนโยบายมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะที่เป็นองค์กรด้านการศึกษา ซึ่งมีการกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skill, Re-skill) เพื่อลดภาระของผู้เรียนและผู้ปกครองนี้ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสอดคล้องและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการกับทั้งเพื่อกำลังคนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพตามบริบทของพื้นที่ให้ทันต่อสถานการณ์และความต้องการของตลาดแรงงานหรือการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ และสอดคล้องกับทิศทางการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑ โดยการฝึกอบรมวิชาชีพจะเน้นให้ประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาได้มีโอกาสฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม หรือการเปลี่ยนอาชีพจากอาชีพที่ใช้แรงงานเป็นอาชีพที่ใช้ทักษะฝีมือ

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อยกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะของประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ
๒. เพื่อพัฒนาและเติมเต็มองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางวิชาชีพใหม่ ๆ ให้กับประชาชนวัยแรงงาน และผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ
๓. เพื่อเป็นการขยายโอกาสในการเข้าถึงการฝึกอบรม การพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพให้กับประชาชนวัยแรงงาน ทั้งที่เป็นแรงงานในระบบและนอกระบบ และผู้เรียนอาชีวศึกษา
๔. เพื่อหนุนเสริมการพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพให้กับประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษา ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับรองลงมา

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษา จำนวน ๓๐,๖๐๐ คน

กิจกรรม/ขั้นตอน/วิธีดำเนินการ/แนวทางการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skill, Re-skill) เพื่อลดภาระของผู้เรียนและผู้ปกครอง

กิจกรรมหลัก : พัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skill, Re-skill)

กิจกรรมย่อย

๑. การจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพรูปแบบหลักสูตรระยะสั้นหรืออื่น ๆ
๒. การบริหารจัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ
๓. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคนกลุ่มเป้าหมาย

ที่ได้รับการพัฒนา

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑. เชิงปริมาณ

ผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนวัยแรงงานที่ได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพ จำนวน ๓๐,๖๐๐ คน

๒. เชิงคุณภาพ

ร้อยละของผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนวัยแรงงานที่ได้รับการพัฒนา มีระดับทักษะหรือสมรรถนะทางวิชาชีพสูงขึ้น ร้อยละ ๗๐

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ

เดือนธันวาคม ๒๕๖๗ - กันยายน ๒๕๖๘

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

หน่วยงานและสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

สถานศึกษา จำนวน ๒๑๗ แห่ง

ผลผลิตและผลลัพธ์

๑. ประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนามีทักษะและสมรรถนะวิชาชีพสูงขึ้น และสามารถนำเอาทักษะและสมรรถนะต่าง ๆ ไปปรับใช้ในการทำงาน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

๒. ประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาเป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ

๔. รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานที่สำคัญของกระทรวง

๓.๑ โครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การดำเนินงานของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีโครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูง โดยได้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ และได้ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ “ปฏิวัติการศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูง ผู้เรียนมีอาชีพ มีรายได้ จบแล้ว มีงานทำ”

ผลการดำเนินงาน

๑. เพิ่มปริมาณผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มุ่งเน้นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของภาคประกอบการ และขยายกลุ่มเป้าหมายในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษานำร่อง พร้อมสร้างการรับรู้การเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้วยการประชาสัมพันธ์และการแนะแนวเชิงรุกทุกพื้นที่ และประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุ FM. ๙๑.๐ โดยผู้เรียนทวิภาคีเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา ๒๕๖๗ จากร้อยละ ๒๒.๗ เป็นร้อยละ ๒๔.๓ ในปีการศึกษา ๒๕๖๘

๒. เพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูง

๒.๑ พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้วยการส่งเสริมการเข้าถึงคลังปัญญาแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนทวิภาคี (DVE Intelligent Center) เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนออกฝึก ระหว่างฝึก และหลังฝึกอาชีพ ผ่านระบบ <https://dveic.vec.go.th/> โดยทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง จำนวน ๑๐ แห่ง ผ่านการอบรมในบทเรียนออนไลน์ทั้งหมด ๑๑,๔๗๘ คน (๑) กฎหมายแรงงานที่ผู้เรียนควรรู้จำนวน ๓,๘๔๒ คน (๒) เทคนิคการทำ Portfolio จำนวน ๓,๘๘๗ คน และ (๓) ความปลอดภัยในอาชีพและสิ่งแวดล้อมจำนวน ๓,๗๔๙ คน

๒.๒ พัฒนาครูด้านการจัดทำแผนการฝึกร่วมกับภาคประกอบการ “หลักสูตรครูในสถานประกอบการจำนวน ๓๐ ชั่วโมง” จำนวน ๘๗๕ คน

๒.๓ หลักสูตรครูนิเทศ จำนวน ๑๐,๘๑๕ คน

๓. เพิ่มศักยภาพการนิเทศติดตามผู้เรียนทวิภาคี

๓.๑ ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนการออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ (ในด้านความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับของสถานประกอบการ และพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่พึงประสงค์)

๓.๒ ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในสถานประกอบการของผู้เรียน โดยกำหนดให้ครูดำเนินการนิเทศติดตามผู้เรียน อย่างเข้มข้นทั้งในรูปแบบออนไลน์และออนไซต์

๓.๓ หลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Port Folio) เพื่อรวบรวมผลการปฏิบัติ ประเมินและวิเคราะห์จุดอ่อน/จุดแข็งของตนเอง รวมถึงให้สถานประกอบการร่วมประเมินด้วย

งบประมาณที่ได้รับ/งบประมาณที่ใช้ไป

งบประมาณที่ได้รับ/เบิกจ่ายแล้ว ๙๔,๓๘๘,๕๐๐ บาท

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

๑. สถานประกอบการในพื้นที่ที่มีไม่เพียงพอ และยังไม่พร้อมรับผู้เรียนระบบทวิภาคี สำหรับฝึกอาชีพ

๒. ผู้เรียน และผู้ปกครองบางส่วน ยังขาดความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๓. สถานประกอบการและภาคีเครือข่ายบางแห่งไม่ได้ดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

แนวทางการปรับปรุง

๑. ระดับนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาควรมีการส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาตามสถานประกอบการ เพื่อที่เป็นช่องทางการสร้างรายได้ การฝึกประสบการณ์สมรรถนะ วิชาชีพเสริมสร้างอาชีพในรูปแบบออนไซต์ หรือออนไลน์ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีช่องทางการประชาสัมพันธ์มากขึ้น

๒. ระดับส่วนราชการ

ให้มีการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ผู้ที่จะศึกษาต่อ หรือผู้ปกครอง มีความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๓. ระดับพื้นที่

สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการฝึกอบรม ตามความสนใจหรือความต้องการของตลาดแรงงานในบริบทของพื้นที่ในชุมชน และควรจัดทำให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชน หรือเปิดสาขาที่ต้องการของสถานประกอบการในพื้นที่นั้น ๆ

๔.๒ โครงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Up-skill, Re-skill) เพื่อลดภาระของผู้เรียนและผู้ปกครอง

ผลการดำเนินงาน

๑. ดำเนินการแจ้งแนวทางการดำเนินงานโครงการ
๒. ดำเนินการแจ้งแนวทางการและวิธีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการต่อสถานศึกษาที่ดำเนินโครงการ

๓. ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีผู้ที่ได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ จำนวนทั้งสิ้น ๔๑,๗๓๒ ประกอบด้วย ผู้เรียนอาชีวศึกษา ๓๓,๙๔๖ คน และประชาชนทั่วไป ๗,๗๘๖ คน ซึ่งสูงกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีผู้ที่ได้รับการพัฒนา จำนวน ๒๗,๑๑๐ คน เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มหลักสูตรเป้าหมาย (๓ กลุ่ม) พบว่า กลุ่มหลักสูตรที่ผู้ที่ได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะเข้ารับฝึกอบรมมากที่สุด คือ หลักสูตรที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๒๘,๗๙๔ คน รองลงมา คือ หลักสูตรที่ตอบสนองอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศตามสาขาวิชา จำนวน ๖,๙๔๘ คน และหลักสูตรที่เป็นความต้องการของสถานศึกษาหรือพื้นที่ จำนวน ๕,๙๙๐ คน ตามลำดับ ทั้งนี้จากการสำรวจข้อมูลหลักสูตรที่ได้รับความสนใจ พบว่า หลักสูตรที่ได้รับความสนใจมากที่สุด คือ หลักสูตรสมรรถนะแกนกลาง เช่น ภาษาต่างประเทศ ดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น จำนวน ๑๖,๒๘๔ คน รองลงมา คือ หลักสูตรอุตสาหกรรม เช่น เครื่องกลและยานยนต์ พลังงานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมการผลิต เป็นต้น จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน และหลักสูตรคหกรรม เช่น หลักสูตรอาหารไทยยอดนิยม หลักสูตรขนมเบเกอรี่ และหลักสูตรศิลปการตกแต่งอาหาร เป็นต้น จำนวน ๔,๕๓๕ คน ตามลำดับ สำหรับหลักสูตรที่ได้รับความสนใจน้อยที่สุด คือ หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เช่น หลักสูตรนวดคอบาไหล่ หลักสูตรแฟนท์เล็ปต่อเล็บอะคริลิกและโพลีเจล และหลักสูตรตัดผมและแกะลาย เป็นต้น จำนวน ๕๕๒ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘) รายละเอียดตามภาพที่ ๑ - ๒

งบประมาณที่ได้รับ/งบประมาณที่ใช้ไป

งบประมาณที่ได้รับอนุมัติ ๑๕๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายแล้ว ๑๐๗,๖๘๘,๘๒๙ บาท

กิจกรรมที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

๑. สถานศึกษาดำเนินการจัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ
๒. เร่งรัดกำกับการรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ได้ดำเนินการโครงการให้กับสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ ๒๕๖๘
๓. ติดตามและประเมินผลการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

๑. แต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดในเรื่องของวิทยากรที่เชี่ยวชาญในการให้ความรู้ ทำให้การจัดการฝึกอบรมให้ตรงช่วงเวลาและให้ทันเวลา มีข้อจำกัด ทำให้เกิดการล่าช้าในการจัดโครงการ
๒. ความต้องการ และความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีมากขึ้นทุกปี
๓. ความหลากหลายของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งประเภทผู้เรียน ช่วงอายุผู้เรียน

แนวทางการปรับปรุง

๑. ทำให้โครงการมีความต่อเนื่องเพื่อรองรับความสนใจของผู้ที่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรม
๒. เพิ่มความหลากหลายของหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อตอบสนองและเป็นทางเลือกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการยกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะ

๕. ผลการตรวจสอบและประเมินผล

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
● การบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ปัจจุบันเน้นเนื้อหาสาระ โดยไม่สะท้อน Outcome และไม่ตอบสนองต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของสถานประกอบการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรเป็นหลัก มากกว่าการส่งเสริมให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนยังขาดทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและไม่สามารถปฏิบัติงานได้	● ระดับนโยบาย ควรบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปรับหลักสูตรเป็นไปด้วยความรวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับบริบทของภาคธุรกิจและสถานประกอบการที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ● ปรับปรุงกลไกการออกแบบหลักสูตรให้เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Co-creation) ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการ เน้นการกำหนดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและธุรกิจสมัยใหม่ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงาน	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา - สถานศึกษา

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
อย่างมีประสิทธิภาพทันทีเมื่อต้องเข้าสู่ตลาดแรงงาน	จริง และปรับปรุงแบบการเรียนรู้การสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ (Work-based Learning) อย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการจัดทำระบบรับรองผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ร่วมกับสถานประกอบการ หรือระบบการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอุตสาหกรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สถานประกอบการและยกระดับศักยภาพผู้เรียน	
● การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมาย/มาตรการที่ชัดเจนในการสร้างความเข้มแข็งเพื่อส่งเสริม/จูงใจให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง	● ควรปรับปรุง/เพิ่มเติมกฎหมายให้รองรับการส่งเสริมให้สถานประกอบการร่วมรับนักศึกษาอาชีวศึกษาทวิภาคีเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อย่างน้อยมีลักษณะเดียวกันใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐๐ คนขึ้นไป ต้องรับคนพิการเข้าทำงานในสัดส่วน ๑๐๐ คน ต่อคนพิการ ๑ คน ● ควรปรับปรุงกฎหมาย/มาตรการที่เป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีให้กับภาคธุรกิจ/สถานประกอบการที่ครอบคลุมและจูงใจในการร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษา เช่น ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การนำเข้า และการส่งออกเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ให้มีความชัดเจน ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ภาคธุรกิจ/สถานประกอบการให้ความสำคัญมีส่วนร่วมและยกระดับคุณภาพของกำลังคนอาชีวศึกษาของประเทศ	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	● ควรจัดให้มีการวิจัยเชิงระบบเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีสมัยใหม่ จากต่างประเทศ โดยเน้นการศึกษาเปรียบเทียบ กับประเทศที่มีความสำเร็จ เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของระบบการศึกษาอาชีวศึกษา ทวิภาคีในประเทศไทย และสามารถนำองค์ความรู้มาออกแบบแนวทางแก้ไข ปัญหาที่ตรงจุด เช่น ปัญหาการขาดแคลนสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษา หรือการขาดแคลนครูฝึกที่มีความเชี่ยวชาญ เป็นต้น ● ควรส่งเสริมให้ครูอาชีวศึกษาที่เป็นครูฝึกในสถานประกอบการได้นำประสบการณ์ มาจัดทำเป็นผลงาน เพื่อประเมินความดีความชอบ/ขอรับการประเมินวิทยฐานะ	
● การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคียังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการให้ผู้เรียนจัดทำโครงงาน (Project) ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับโอกาสในการแสดงศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาจริง รวมทั้งเป็นข้อจำกัดในการสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ ต่อสถานประกอบการโดยตรง	● ควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดให้การจัดทำโครงงานเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบทวิภาคี ทั้งนี้ให้สถานประกอบการมีสิทธิร่วมกำหนดหัวข้อโครงงานตามสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งมีสิทธิร่วมในการประเมินผลโครงงานดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานประกอบการ อาทิ การแก้ไขปัญหากระบวนการผลิต การยกระดับประสิทธิภาพการทำงาน และการสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง อันจะเป็นแรงจูงใจให้สถานประกอบการ	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
● ระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ยังมีข้อจำกัดในด้านข้อมูลความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะสถานประกอบการในพื้นที่ ส่งผลต่อการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิต/พัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้ผลิต/พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สอดคล้อง/รองรับความต้องการของสถานประกอบการ	เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเชิงระบบทวิภาคีมากยิ่งขึ้น ● ผู้รับผิดชอบโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในภาพรวมและจำแนกรายสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน สำหรับนำเสนอต่อผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาทุกแห่งอย่างมีคุณภาพ ตอบโจทย์ความต้องการกำลังคนภาคเศรษฐกิจของประเทศ	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
● กระบวนการติดตามและการใช้ข้อมูลจากสถานประกอบการเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพยังดำเนินการอย่างไม่เป็นระบบ ข้อมูลที่ได้มักเป็นเพียงรายงานเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เรียนที่เข้าฝึกงานหรือระยะเวลาการฝึกมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนถึงสมรรถนะและทักษะที่สถานประกอบการต้องการจริง ส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการแรงงานในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยเฉพาะทักษะด้านดิจิทัล นวัตกรรม เทคโนโลยีอัตโนมัติ และทักษะด้านการสื่อสารสากล	● ควรมีระบบติดตามและประเมินผลที่มีมาตรฐานและต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมโยงข้อมูลจากสถานประกอบการกับฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อใช้วิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ● ควรกำหนดให้มีคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคการศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อจัดทำรายงานความต้องการแรงงานรายสาขาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดอาชีวศึกษาเป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของตลาดแรงงาน	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีส่วนใหญ่เป็นผู้เรียนระดับ ปวส. เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพ/มีงานทำได้ทันที ในขณะที่ผู้เรียนอาชีวศึกษาระดับ ปวช. เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	ควรวางแผนการรับรองผู้เรียนและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน โดยกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกสถานศึกษาจัดการศึกษาทวิภาคีอย่างน้อย ๑ สาขาวิชา รวมทั้งนำข้อมูลพบปัญหาของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาใช้ประกอบการวางแผนการรับนักเรียนร่วมด้วย นอกจากนี้ควรบรรจุประเด็นดังกล่าวในการประชุมผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจว่าผู้เรียนทวิภาคีมีโอกาสมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา - สถานศึกษา
หลักสูตรการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคนในรูปแบบ Up-skill และ Re-skill เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสูง โดยเป็นการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็งระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ ในการร่วมออกแบบหลักสูตร กำหนดเนื้อหา และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อยกระดับศักยภาพของประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีทักษะและสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของประเทศ	ควรร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาหรือมหาวิทยาลัยยกระดับวุฒิการศึกษาของประชาชนวัยแรงงานและผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เข้ารับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพ (Up-skill, Re-skill) เพื่อสร้างแรงจูงใจสู่การเป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือ และช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และความต้องการของตลาดแรงงานหรือการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา - สถานศึกษา

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
● หลักสูตรส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาสาระ ไม่สะท้อนผลลัพธ์ (Outcome) การเรียนรู้ และการตอบสนองต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของสถานประกอบการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้เรียนอาชีวะยังขาดทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทันทีเมื่อต้องเข้าสู่ตลาดแรงงาน	● ควรบริหารจัดการการปรับหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับบริบทของภาคธุรกิจและสถานประกอบการที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่	- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา - สถานศึกษา